

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2016

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

DITAELO LE TSHEDIMOSSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI.

KAROLO A: Tlhamo (50)

KAROLO B: Ditlhangwa tsa tirisano (2 x 25) (50)

ELA TLHOKO: O tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO A le di le PEDI go tswa mo go KAROLO B.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o be o tlotlhe tiro ya gago diphoso. Thulaganyo e tshwanetse go tlhagelela PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha se supuwe jalo ka botlalo. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
- KAROLO A: Metsotso e le 80
- KAROLO B: Metsotso e le (2 x 35) 70
8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso kana lenaneopaakanyo go tthagisa setlhangwa sa ntlha le go se runa pele o kwala sa bofelo.

- 1.1 A lemoga gore e le ruri le fa o ka e buela lengopeng, magakabe a a go bona! [50]
- 1.2 Dintwa tsa dipalangwa tsa botlhe di kgoreletsa batho e bile di fedisa matshelo. [50]
- 1.3 Ikonomi kgotsa itsholelo ya naga ke maikarabelo a moagi mongwe le mongwe. [50]
- 1.4 Go buisa go a sedimosa e bile go a tlhalefisa. Dumela kgotsa o ganetse tthagiso e. [50]
- 1.5 Dipolao tsa mapodisi ke kgwetlho e kgolo mo setšhabeng. [50]
- 1.6 Mošwa yo o nang le seabe mo metshamekong a ka efoga botlhokatsebe. [50]
- 1.7 Ditshwantsho tse di tlhagelelang mo ditsebeng tsa 3 le 4 di ka tsosa maikutlo kgotsa tsibogo e e rileng. Tlhopha setshwantsho se le SENGWE, mme o kwale tlhamo ka ga sona. Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba. Nomora potso ya gago go nna 1.7.1 kgotsa 1.7.2.

ELA TLHOKO: Setshwantsho se o se tlhophileng se tshwanetse go nyalana le diteng tsa tlhamo ya gago.

1.7.1

[Se nopotswe go tswa mo: *The Times*, Labobedi, 20 Diphilane 2015]

[50]

1.7.2

[Se nopotswe go tswa mo: Inthaneteng]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba dipotso di le PEDI mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela). O gakololwa go runa le go tlotlha setlhangwa sa gago diphoso.

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

Batsadi ba gago ba rulaganya go direla monnao moletlo wa kamogelo ka a tswa go ithuta kwa moseja. Kwalela malomaago lekwalo le ka lona o mo itsiseng ka ga maikaelelo a.

[25]**2.2 LEKWALO LA SEMMUSO LA KGOMOTSO**

Dikhuduego tse di neng di runtse mo motseng wa lona di ne tsa tlhola gore mapodisi a dirise ditlholo go phatlalatsa baagi. Mo dikgaruuruung tseo mapodisi a bile a bona dikgobalo tse di masisi. Kwalela Komišenara wa Mapodisi lekwalo le mo go lona o mo gomotsang mmogo le mapodisi a a gobetseng.

[25]**2.3 LENANEOTEMA LE METSOTSO**

O mokwaledi wa sethlopha se se rulaganyang moletlo wa taelano ya barutwana ba marematlou. Kwala lenaneotema le metsotso ya kopano e lo neng lo e tsenetse go rulaganyetsa moletlo oo.

[25]**2.4 ATHIKELE YA MAKASINE**

Leba setshwantsho se se latelang, mme morago o kwale athikele ka ga botlhaswa jwa bakgweetsi.

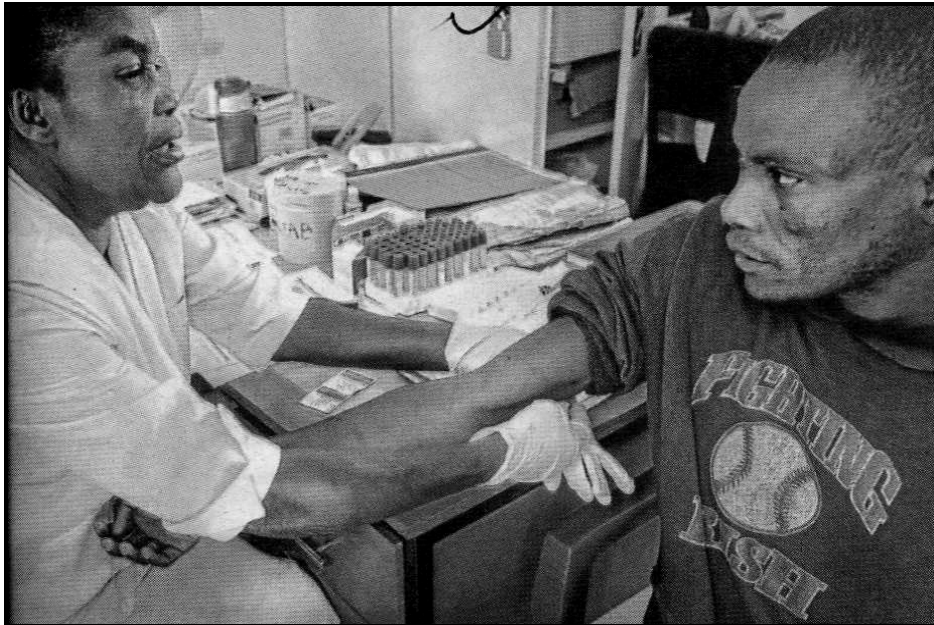

[Se nopotswe go tswa mo: Inthaneteng]

[25]

2.5 MMUISANO

E setse e le malatsinyana o lemogile fa go na le diphetogonyana tse di sa itumediseng mo mmeleng wa gago e ka nna tsa bolwetse, phokotsego ya mmele, jalojalo. O tsere tshwetso ya go etela tleliniki ka ga diphetogo tse. Kwala mmuisano o o nnileng teng magareng ga gago le mooki ka ga maitemogelo a gago a boitekanelo ka kakaretso.

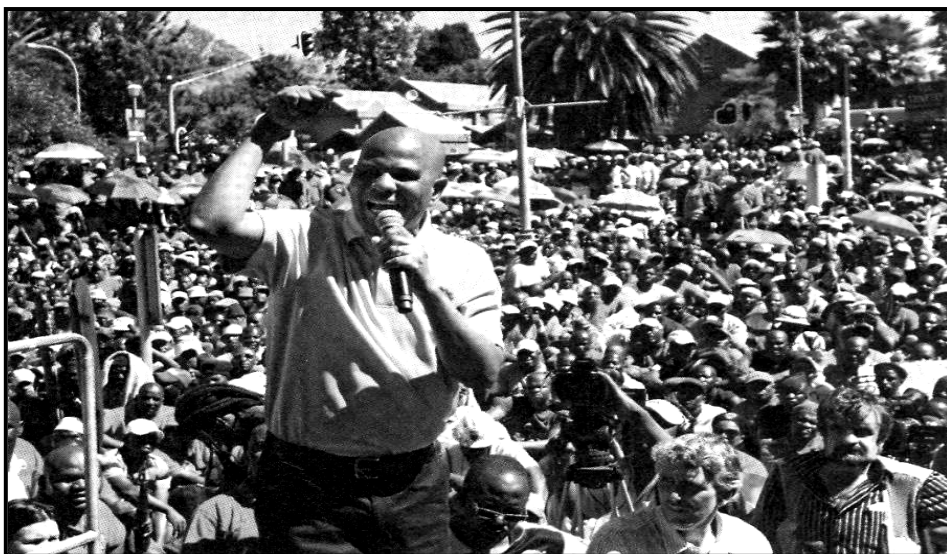

[Se nopotswe go tswa mo: *The Times*, Labone, 30 Phukwi 2015]

[25]

2.6 PUO

Lekoko la lona la sepolotiki le ipaakanyetsa go tsenela dithopho tsa bommasepala. Kwala puo e o tlaa neelanang ka yona kwa kopanong ya morafe go o rotloetsa go tlhopha lekoko la lona go etelela pele mmasepala wa toropo ya lona.

[Se nopotswe go tswa mo: *Drum*, 15 Motsheganong 2014]

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B:
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO:

50
100